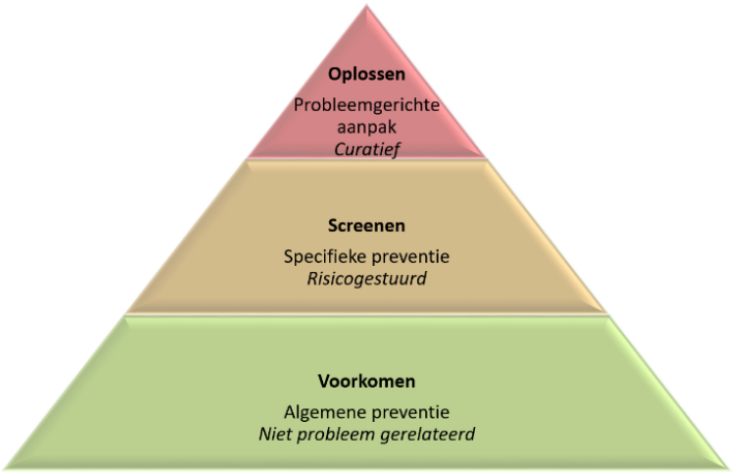
Onderwijsachterstandenbeleid
Gemeente Opmeer 2023

Uitgangspunten
Het onderwijs achterstandsbeleid (hierna te noemen oab) ligt in het verlengde van de nota sociaal domein 2023-2026 ‘’Samen op weg naar balans’’ en richt zich vooral op de voor- en vroegschoolse educatie, het primair en secundair onderwijs. Daarnaast worden ook factoren die de onderwijskansen van kinderen en jongeren vanuit een breder perspectief kunnen beïnvloeden in dit beleid meegenomen.
In de nota sociaal domein staan vier kerndoelen geformuleerd voor beleid. Voor het oab is vooral kerndoel 4 relevant: ‘’Kinderen kunnen gezond en veilig opgroeien en zich ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen’’. Een onderdeel hiervan is punt 4.4.1: ‘’We hebben speciale aandacht voor kinderen met risico op een onderwijsachterstand.’’ Preventie staat hierbij tevens centraal. Het onderwijsachterstandenbeleid is dan ook vooral gericht op het voorkomen van problemen door te zorgen voor een goede preventieve, sociale basis gericht op de belemmerende en beschermende factoren die van invloed zijn op de onderwijskansen van kinderen in de gemeente Opmeer. Een volgende stap is het inzetten van specifieke preventie met behulp van screening van de doelgroep. Een laatste stap is een curatieve aanpak, daar waar problemen zich voordoen.

Partners
Met betrekking tot de voorschoolse educatie werkt de gemeente nauw samen met de kinderopvang instelling Berend Botje. De gemeente heeft op de door deze partij verzorgde peuteropvang directe invloed door haar subsidierelatie met deze voorziening en zijn bestuur en daarnaast zijn de peuteropvang en gemeente gezamenlijk verantwoordelijk voor de geleverde kwaliteit.
Voor wat betreft het primair onderwijs (incl. Vroegschool) en secundair onderwijs ligt de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit bij de betreffende schoolbesturen. De gemeente zorgt voor een permanente dialoog met deze instellingen en kan, indien dit door de schoolbesturen wordt gevraagd, ondersteunen bij gesignaleerde problemen.
Daarnaast hebben ook partijen zoals de GGD, overige kinderopvangorganisaties, jeugd en jongerenwerk en sportverenigingen invloed op de kansen in het onderwijs van kinderen wanneer dit vanuit een breed, integraal perspectief wordt bekeken.

Voorkomen waar mogelijk, screenen en oplossen waar nodig

Naast de algemene preventie wil de gemeente een rol spelen bij specifieke preventie en ook, als het niet anders kan, bij curatie. De eerste screening ten bate van preventie geschiedt middels de screening van alle 2-jarigen door de GGD. Deze screening richt zich op een (dreigende) taalachterstand, en/of een (dreigende) sociaal-emotionele achterstand en/of drie of meer gezinsfactoren die een verhoogd risico op een ontwikkelingsachterstand geven. Op deze wijze worden al vroeg kinderen gesignaleerd die baat hebben bij extra ondersteuning. Het VVE-aanbod in de Voor- en Vroegschool geeft deze extra impuls en de gemeente doet een extra inspanning om ervoor te zorgen dat alle kinderen die dit extra aanbod nodig hebben dit ook daadwerkelijk krijgen. Preventie in het primair en secundair onderwijs geschiedt in eerste instantie door de zorgstructuur van de betreffende instellingen. Daarnaast faciliteert de gemeente school maatschappelijk werk en jeugdzorg om de scholen extra te ondersteunen.

In geval van curatie is de leidraad bij het kiezen van interventies de lijst van belemmerende factoren voor een voorspoedige ontwikkeling van kinderen zoals gehanteerd door het CBS bij het vaststellen van de wegingsfactor van scholen:

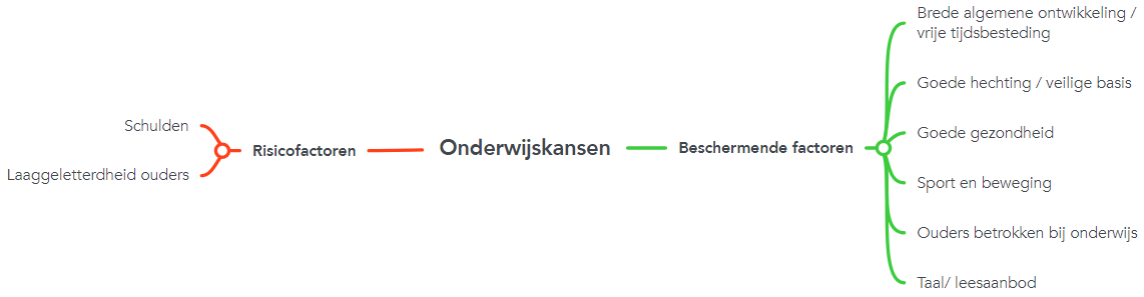
- A. Opleidingsniveau vader en moeder
- B. De herkomst van de ouders
- C. De verblijfsduur in Nederland van de moeder
- D. Wel of niet in schuldsanering

Met betrekking tot de bovengenoemde factoren A t/m C is preventie geen optie, maar de gemeente kan wel een rol spelen bij het faciliteren van een aanvullend educatief aanbod op het gebied van taalontwikkeling en opvoedingsondersteuning. De rijke sociale infrastructuur, zoals genoemd in "Lokaal sociaal Opmeer" zorgt voor een versterking van deze initiatieven.
Ook kan deze infrastructuur helpen bij het vroeg signaleren van schuldenproblematiek zodat er ten aanzien van factor D sprake kan zijn van preventie.
De rijke sociale infrastructuur in de gemeente Opmeer bestaat onder andere uit:

- JouwSportpas
- Muziekeducatie
- BoekStart
- Bibliotheekwerk
- Activiteiten jeugd en jongerenwerk
- Buurtgezinnen
- Aanbod hulp en ondersteuning Wijkteam Opmeer
- DoeMeeFonds

Inzet gericht op risicofactoren en beschermende factoren
Dit reeds bestaande aanbod wordt gezien als basis voor de preventie van onderwijsachterstanden. Naast dit aanbod zal de gemeente zich richten op het aanpakken van

de invloed van risicofactoren die de onderwijskansen van kinderen in negatieve zin kunnen beïnvloeden en het inzetten van beschermende factoren die de onderwijskansen in positieve zin kunnen beïnvloeden. Hierbij wordt de focus gelegd op onderstaande factoren waar vanuit de gemeente invloed op uitgeoefend kan worden:

Bij deze benadering van kansen in het onderwijs is het noodzakelijk om nauw samen te werken met de betrokken partners. Ook is het noodzakelijk om binnen de gemeente integraal samen te werken, onder andere wanneer het gaat om schulden en laaggeletterdheid.

Financiële kaders
Voor de aanpak van onderwijsachterstanden ontvangt de gemeente Opmeer jaarlijks een rijksbijdrage. Over de besteding van deze middelen moet via de SiSa verantwoording worden afgelegd.
Daarnaast ontvangt de gemeente vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) een aanvullende bijdrage te besteden aan het inhalen van leervertragingen en het verbeteren van het onderwijs. Dit NPO is opgericht omdat de overheid het belangrijk vindt dat leerlingen en studenten volwaardig onderwijs genieten en een goede toekomst verdienen, ondanks corona. De middelen vanuit het NPO kunnen besteed worden in de periode tot en met het schooljaar 2024/2025.
Naast deze twee geldstromen heeft de gemeente Opmeer zelf aanvullend budget beschikbaar gesteld voor de aanpak van onderwijsachterstanden. Hiermee is ziet het budget er voor het jaar 2023 als volgt uit:

Onderwijsachterstanden budgetten	
OAB Rijksbijdrage	€ 155.000
Bijdrage vanuit gemeente	€ 114.000
Overheveling 2022*	€ 40.000
Totaal beschikbaar budget OAB in 2023	€ 309.000
Totaal beschikbaar budget NPO t/m schooljaar 2024/2025	€ 109.665,00

**Omdat de OAB en NPO Rijksbijdragen over meerdere jaren ingezet mag worden en per vier jaar wordt beschikt is het veelal mogelijk deze bijdrage over te hevelen naar een volgend kalenderjaar. In de najaarsnota 2022 is overheveling naar 2023 vanuit de OAB en NPO budgetten opgenomen.*

Uitvoering
De uitvoering van het onderwijsachterstandenbeleid bestaat uit een structureel deel en wordt aangevuld met incidentele inzet.
De structurele inzet bestaat uit de volgende elementen:

Meerjarige subsidie aan de (VVE) peuteropvang

Doel van deze subsidie is het aanpakken van onderwijsachterstanden door de kinderen die een VVE indicatie krijgen via de GGD een extra aanbod te geven.
Basis van deze inzet zijn de beleidsregels voor de subsidiering van de peuteropvang die onderdeel uitmaken van het gemeentelijk subsidiebeleid.
De effecten van het VVE aanbod worden op basis van het VVE convenant gemeten en geëvalueerd.

Bijdrage GGD voor VVE indicering en toeleiding
Doel van deze bijdrage is de GGD jeugdverpleegkundigen extra tijd te bieden voor een gedegen VVE indicering en toeleiding naar de VVE peuteropvang zodat de kinderen die gebaat zijn bij dit extra aanbod hier ook zoveel mogelijk ook gebruik van maken.
Basis van deze inzet is de raamovereenkomst met de GGD waarin de afspraken met betrekking tot deze inzet zijn vastgelegd.
De resultaten van de indicering en toeleiding worden ten minste elk jaar vanuit de GGD in een jaarverslag aan de gemeente toegestuurd.

Uitvoering VVE convenant en werkgroep
Doel van deze inspanning is het effectief en gericht aanpakken van onderwijsachterstanden zoals beschreven in het VVE convenant.
Gemeente, schoolbesturen, peuteropvang en GGD zijn partners in het VVE convenant. In dit convenant zijn afspraken gemaakt over onder andere de doelgroep, het bereik en te behalen resultaten met betrekking tot voor- en vroegschoolse educatie oftewel VVE. Jaarlijks leveren convenantpartners aan de gemeente gegevens aan om het convenant en hierin vastgelegde doelstelling te evalueren en indien mogelijk bij te stellen. Vanuit de gemeente wordt beleidscapaciteit beschikbaar gesteld om dit te organiseren en coördineren.
Jaarlijks toetst de onderwijsinspectie of de gemeente voldoet aan haar wettelijke taken met betrekking tot dit onderdeel van de uitvoering van het onderwijsachterstandenbeleid.

Voorleesproject Westfriese bibliotheek
Doel van het voorleesproject is om kinderen met een risico op een taalachterstand in de thuissituatie een rijker taal- en leesaanbod te bieden en hiermee het risico op de ontwikkeling van een taalachterstand te verkleinen.
Afspraken rondom dit project zijn vastgelegd in de subsidiebeschikking.
Jaarlijks brengt de bibliotheek verslag uit over de uitvoering van dit project.

Schoolmaatschappelijk werk op basisscholen
Doel van het schoolmaatschappelijk werk op de Opmeerse basisscholen is een bijdrage te leveren aan een veilige basis voor kinderen wat als voorwaarde wordt gezien voor leren. Door de inzet van schoolmaatschappelijk werk vanuit het Wijkteam van Opmeer kunnen sociaal-emotionele en gedragsproblemen bij kinderen vroegtijdig gesignaleerd en opgepakt worden waardoor escalatie wordt voorkomen. Ook kan ondersteuning geboden worden aan ouders en leerkrachten. Hierdoor wordt gewerkt aan een veilige, stabiele basis en veilige hechting waardoor onderwijskansen worden vergroot. Vanuit het wijkteam Opmeer werd al SMW uitgevoerd, maar dit betrof een beperkte taak. De verwachting is dat vanaf begin 2023 vanuit onderwijsachterstandenbeleid een uitbreiding van deze taak gerealiseerd kan worden waarmee eerder en meer preventief bijgedragen kan worden aan onderwijskansen.
Basis voor deze inzet is een beschrijving van taken van schoolmaatschappelijk werk en een besluit van het college.
Halverwege 2025 zal de inzet van het schoolmaatschappelijk werk geëvalueerd worden.

Daarnaast is er sprake van incidentele inzet gericht op de aanpak van onderwijsachterstanden middels:

Pauzesport en sportmaterialen
Middels een bijdrage voor het project pauzesport, uitgevoerd door Sportservice komen kinderen op de basisscholen tijdens de pauze extra in beweging. Ook komen zij in aanmerking met sport- en spelvormen die zijn thuis kunnen uitvoeren. Doel hiervan is om bij te dragen aan een goede gezondheid waar voldoende beweging een belangrijk onderdeel van is. Daarnaast is fysieke inspanning een positieve invloed op leerprestatie. Beweging middels het pauzesport aanbod helpt de doorbloeding op gang, geeft kinderen een uitlaatklep en ondersteunt de motorische ontwikkeling.
Daarnaast wordt middels een eenmalige bijdrage vanuit het NPO een uitbreiding van de sportmaterialen in de gymzalen een bijdrage geleverd aan de sport- en spel mogelijkheden tijdens de gymlessen. Hierdoor kunnen ook de gymlessen beter benut worden om aan bovenstaande doelen te werken.

Ondersteuning beleid
Om het onderwijsachterstandenbeleid en hieruit voortvloeiende taken goed op te kunnen pakken is incidenteel behoefte aan extra beleidscapaciteit. Zo wordt er in 2022 extra ondersteuning ingeschakeld om het VVE convenant te kunnen evalueren en verder te ontwikkelen en onderwijsachterstandenbeleid op te stellen.

M@ZL
Medische Advisering Ziek gemelde Leerling (M@ZL) is bedoeld voor alle scholieren op het regulier voortgezet onderwijs met ziekteverzuim. Dit betreft een regionaal project van het NPO gericht op het terugdringen van ziekteverzuim door het vroegtijdig signaleren en begeleiden van scholieren met (verhoogd) ziekteverzuim. Daarmee kan langdurend thuiszitten en voortijdig schoolverlaten worden voorkomen.

Schoolmaatschappelijk werk VO
In regionaal verband is van het NPO een uitbreiding gerealiseerd voor schoolmaatschappelijk werk op het voortgezet onderwijs. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan een veilige basis voor jongeren wat als voorwaarde wordt gezien voor leren. In de schooljaren 2022/2023 en 2023/2024 wordt hier vanuit de gemeentelijke NPO middelen aan bijgedragen.

Inzet kindercoach
Met de inzet van een kindercoach wordt op een basisschool vanuit het NPO een bijdrage geleverd aan een positief leerklimaat. Een positief leerklimaat wordt gezien als basisvoorwaarde voor leren en vroeg na de coronacrisis in sommige gevallen extra aandacht.

Bijeenkomsten en cursussen voor ouders en kinderen
Op lokaal niveau worden bijeenkomsten georganiseerd gericht op specifieke thema’s rondom onderwijsachterstanden aansluitend bij de beschreven risico- en beschermende factoren. Voorbeelden hiervan zijn de informatieve, interactieve theaterbijeenkomst over de overgang van primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs en ouderavonden gericht op positief opvoeden.

Aanvullende inzet

Ook wordt er de komende jaren in overleg met betrokken partners verder onderzocht welke mogelijkheden er zijn om in samenwerking een positieve bijdrage te kunnen leveren aan de onderwijskansen van kinderen in Opmeer. Gedacht wordt bijvoorbeeld aan aanvullende inzet in samenwerking met jeugd- en jongerenwerk en onderwijs gericht op een brede algemene ontwikkeling en besteding van vrije tijd. Cursussen of themabijeenkomsten gericht op specifieke thema's behoren ook tot de mogelijkheden. Inzet gericht op ouderbetrokkenheid en eventueel verbeteringen van de resultaten rondom VVE zullen verder onderzocht worden.
Het uitgangspunt hierbij is om vanuit de gemeente aansluiting te zoeken bij partners en vanuit een gezamenlijk belang aanvullende inzet te realiseren gericht op de in dit stuk beschreven factoren die van invloed zijn op de onderwijskansen van kinderen.

Evaluatie
Op basis van de in het VVE convenant vastgelegde afspraken worden de inspanningen met betrekking tot voor- en vroegschoolse educatie jaarlijks geëvalueerd.
Daarnaast zal er een monitoringsplan opgesteld worden om zowel de inspanningen van het NPO als de aanvullende inzet met betrekking tot onderwijsachterstanden goed te kunnen monitoren. Ook is het onderwijsachterstandenbeleid een punt dat tijdens het jaarlijkse LEA wordt geagendeerd.